

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Росица Колева*

Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов, катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Политическа икономия“ във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ (ВСУ).

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 49/29.01.2025 г. на проф. Петър Христов, ректор на ВСУ.

Автор на дисертационния труд: *Райян Номан Мерхи*

Тема на дисертационния труд: „Оценка на финансовото състояние на здравните заведения, въвеждащи система за качество в Ливан“

Научен ръководител: *проф. д-р Емил Панушев*

1. Информация за докторанта

Докторантът е зачислен на самостоятелна подготовка по докторска програма „Политическа икономия“ към катедра „Икономика“ на факултет „Социални, стопански и компютърни науки“ на ВСУ.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 168 страници компютърно набран текст на английски език, разпределен в: увод – 6 стр.; основен текст в три глави – 150 стр., включващ 28 таблици, 31 фигури; заключение – 2 стр.;

списък на използваната литература, съдържащ 141 информационни източника и приложение.

В увода на дисертационния труд е обоснована актуалността и значимостта на темата, предмета, обекта, целта и произтичащите от нея задачи, методология, методика и ограниченията на изследването. Дефинирана е тезата за необходимостта от модернизиране и значително подобряване на инструментите за измерване на финансовото състояние на болниците, за да се осигури непрекъснатост на здравните грижи. Формулирани са три работни хипотези, които конкретизират основната теза.

Последователно в трите глави се изследват теоретични, методологически и приложни аспекти на финансовото здраве и на системата за гарантиране на качеството в сектора на здравеопазването на Ливан. В заключението авторът извежда в обобщен вид основните резултати от проведеното цялостно проучване. Тази структура на дисертационния труд осигурява свързаност и дълбочина на съответните части в хода на обосноваването на конкретните съдържателни характеристики, на една или друга хипотеза, модел, подход, съждение, препоръки към управленската практика и пр.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд съдържа системно научно проучване и подход за поддържане на финансова стабилност в здравните организации, използвайки системи за качество. Изследователските постижения на докторанта в научен и приложен смисъл могат да се представят в следните няколко направления:

Първо, фокусирането на изследването върху теоретико-концептуалните основи на финансовото здраве и управлението на качеството. Подробно се обосновава основополагащата роля на системите

за контрол върху качеството за поддържането на стабилност и приемственост на здравните институции чрез непрекъснатото му измерване и оценка.

Второ, детайлен и задълбочен научно-практически анализ на влиянието на разходите при изчисляване възвръщаемостта на инвестициите в здравни заведения. Успешната система за управление на качеството осигурява среда без грешки, като предвиждането на тези разходи предполага оптимални резултати.

Трето, ново концептуално разбиране на системата за управление на качеството, което допринася за цялостното възприемане на разработването и прилагането ѝ.

Четвърто, селектиране на ключовите индикатори за ефективност (KPI), отразяващи връзката между качеството, разходите и общото финансово състояние на сектора *Здравеопазване* в Ливан.

Пето, изследователският дизайн на дисертацията включва и оценка на синергичен ефект от практическото приложение:

- на инструмент за събиране на данни (интервю) за проверка на болниците, които приемат система за качество, и проучване на връзката между наличието на система за качество и поддържането на стабилно финансово състояние;

- на модела на изследването, методологията и резултатите от проведеното изследване;

- колкото повече мениджмънтът инвестира в прилагане на система за качество в държавните болници след получаване на акредитация, толкова повече нарастват печалбите, а оттам и рентабилността;

- обобщение на постигнатите резултати, подкрепено със синтез от конкретни изводи и препоръки, произтичащи от приложението на

апробираните промени и отчетен положителен резултат за адекватността на докладваната информация.

С резултатите от проучванията, оценките и проведения анализ докторантът успява да докаже тезата, както и формулираните три хипотези.

Дисертационният труд представлява завършено изследване с конкретни научно-теоретични и приложни резултати, потвърдени с апробирането на аргументиран методологически инструментариум за идентифициране на проблемни области. Това доказва, че докторантът притежава адекватно ниво на специализирани познания по тематичното направление, които стоят в основата на избора на темата на дисертацията и изследователската методология, на осмислянето и следването на прагматичен подход към доказване на докторската теза, изпълнението на целите и задачите на проучването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторът на дисертационния труд е открил пет приноса. Те са свързани с обогатяване на знанието чрез решаване на важен научен проблем – теоретичната, методологическата и приложната състоятелност на системата за управление на качеството в ливанското здравеопазване.

Приемам за обективно отразяваща изследователските резултати Справката за приносите в автореферата. Според мен водещият принос е по отношение на предложените практически решения за промяна на подхода по инвестирането на финансов ресурс в системи за качество в ливанското здравеопазване – изцяло в синхрон с поставената цел на изследването, а именно намиране на възможности за радикално подобряване на финансовото състояние на ливанските здравни институции във връзка с подобряване на качеството.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В подкрепа на дисертационния труд са представени три научни публикации. Считаю, че те отразяват коректно научния потенциал на автора и допринасят за популяризирането сред научната и професионалната общност на изследователските постижения на докторанта.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в достатъчен обем от 44 страници, като структурно и концептуално възпроизвежда дисертационния труд. Съдържанието му обективно представя целта, задачите, изследователската теза, авторския принос, практическата значимост на изведените научни резултати и обосновавателните предложения в проведеното изследване.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки и препоръки по дисертацията, независимо, че се откриват някои неточности, предимно от формално естество, които не променят позитивната ми оценка за работата.

8. Заключение

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за прилагането му. Като отчитам актуалността и значимостта на проведеното научно изследване, дефинираните научно-приложни резултати и направените конкретни предложения към управленската практика, давам положителна оценка на дисертационния труд и заключение „за“ присъждането на ОНС „доктор“ по икономика на докторант Райян Номан Мерхи по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Политическа икономия“.

02 март 2025 г.

София

Подпис: .....

(доц. д-р Росица Колева)